

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 21

1967

SADOLINS «ROMERSK GATE».

20 SIDERS SPESIALNUMMER:
LEGMANNSKONGRESSEN

REFORMASJONS- JUBILEET

Biskop John Willem Gran har i anledning det store reformasjons-jubileet sendt følgende hilsen til Den norske kirkes biskoper:

«Som katolsk biskop av Oslo vil jeg overfor Den norske kirke ved dens biskoper gjerne få fremføre min hilsen og mine gode ønsker i anledning det forestående reformasjonsjubileum.

På det II. Vatikankonsil har den katolske kirke sterkt fremhevet betydningen av den grunnleggende enhet som består mellom alle døpte og troende kristne. «Dåpen danner et mektig sakramentalt enhetsbånd mellom alle dem som er gjenfødt i den», uttaler konsilet.

Såvel ute i verden som her hjemme er stadig flere kristne, av ulike kirkesamfunn, blitt klar over smerten ved den tapte enhet og det delte ansvar vi bærer for splittelsens faktum og fortsettelse. Men har vi ikke også fått et klarere blikk for de rike og sant kristne verdier vi finner hos hverandre?

Selv om ulike syn i kristendomsforståelsen og tradisjonene fremdeles forplikter våre samvittigheter — også i vurderingen av Martin Luther og hans verk — opplever vi ikke desto mindre at en ny og kjærligere gjensidig forståelse baner seg vei. Erkjennelsen av brorskap trer i stridens sted.

Når Den norske kirke i år, sammen ved verdens øvrige evangelisk-lutherske kirker, fordyper seg i sin arv og vender seg med håp mot fremtidens oppgaver, er det meg nærliggende å ønske den kraft og fremgang i dens tjeneste av Evangeliet i det norske folk og i det fremmede.»

John Willem Gran
Katolsk biskop.

FORSIDEBILDET

St. Olav tillater seg til dette spesialnummer å gjengi en av den ypperlige danske tegner og journalist Ebbe Sadolins skisser fra Roma på bladets forside. Tegningen finnes i Sadolins Roma-bok (Gyldendal).

Neste nummer av bladet kommer den 18. november.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ausgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssngt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eystein kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (I. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

KONGRESSSEN

Kongressens merke:
Guds folk underveis —

Under den store legmannskongressen i Roma ble det sunget en enkel sang som ble en slags kjenningsmelodi i arbeidet. I ett av versene forekom det nemlig noen ord som uttrykker en hovedtanke under møtene: Let ikke efter Hans nærvær i himmelrommets mørke uendelighet, det er i lyset av våre liv her på jorden at vi vil finne Hans ansikt. For Herrens ansikt er alltid i nærheten, i de sultne, de fattige, i de fremmede — i et menneskes ansikt.

Kanskje er dette en av de ting man husker best etter åtte, ni hektiske kongressdager: dette at katolske legfolk så overveldende og så realistisk engasjerer seg i menneskenes problemer her og nå, det være seg spørsmålet om krig og fred, rasediskrimineringen, familieproblemene (med en tydelig stillingtagen for at valget av befruktningshindrende midler overlates til de enkelte ektefellers samvittighet), den frie meningsutveksling, skjevhetene i verdenshandelens struktur osv. Samtidig gikk de delegerte helt åpent løs på indre kirkelige problemer som krever en løsning.

I alt arbeidet hadde man dette grunnlag: vi skal være Guds folk på vandring mot et ukjent mål, blant menneskene, eiere av en enhet som ikke er uniform og tvingende, men som bygger på mangfoldigheten i det katolske liv rundt om i vår verden.

St. Olav presenterer i dette nummer en serie rapporter om legmannskongressen:

En artikkel om *Legfolkets Oktoberrevolusjon* av Edvard Vogt.

Personlige inntrykk fra medlemmer av den norske delegasjon.

Kongressens resolusjoner.

Utdrag og rapporter om innleggene til nederlenderen Tom Kerstiens, Barbara Ward, pater Congar osv.

Det er av avgjørende betydning at opplysninger om denne «oktoberrevolusjon» spres rundt om i våre menigheter. De norske delegerte gjorde en helhjertet og god innsats i det internasjonale selskap. Våre trosfeller her hjemme må møte deres beretninger med åpenhet og tillit.

A. R.

Vår venn Ryan i *Catholic Herald* har lavet denne strek-uten ord- av møtet mellom biskoper og presse i Roma i høst.

VATIKANET OG PRESSEN

En av kongressens arbeidsgrupper diskuterte hemmeligholdelsen av nyheter innen Kirken. Og den hadde et utmerket grunnlag for debatten: pressefolk fra mange land var også denne gang temmelig oppgitte over de vanskelige arbeidsforhold Vatikanet bød presse, radio og TV på. Det gjaldt både legmannskongressen og bispesynoden.

Kongressens pressetjeneste og informasjonstjeneste var muligens bygget på frivillig innsats, og all ære til de frivillige for det. Det man savnet var likevel en betryggende følelse av at det sto fagfolk bak, fagfolk med forståelse for hvordan journalister arbeider.

Den engelske kardinal Heenan er en av de få i Hierarkiets rekker som har kritisert dette kaos i høst i Vatikanets forhold til pressen. Som en følge av forsøk på unødige hemmeligholdelse av informasjon fra synoden, har man fått mange misvisende nyhetsmeldinger i britisk presse. Kardinalen har til slutt advart sine landsmenn mot å tro alt det de leser om erklæringer av den eller den biskop — pressefolkene får ikke adgang til kildene, men må nøye seg med vage uttalelser av uoffisielle talsmenn og barberte kommunikeer.

De arbeider under så tunge forhold at deres rapporter blir fulle av feil.

Barberte kommunikeer ble også distribuert i Palazzo Pio — om ting man hadde hørt in extenso i plenums møtene for eksempel. Det er å håpe at Vatikanet snart finner ut at man må ha en annen innstilling til pressens folk, de er ikke motstandere, men medarbeidere.

A. R.

EDVARD VOGT:

LEGFOLKETS

De to første internasjonale katolske legfolkskongresser ble holdt i Roma i 1951 og 1957. Det var imponerende manifestasjoner av bredden og mangfoldigheten i de katolske legfolksorganisasjoner. Der var gudstjenester og vitnesbyrd om den felles tro og drøftelser av de felles problemer. Disse problemer var imidlertid merkelig trangt definert. Det var ikke vanlige menneskers problemer i denne verden. Det var heller ikke hele kirkes problemer, spørsmålene om kirkes fornyelse i en verden i forandring. Det var bare en liten del av disse problemer som ble behandlet, — nærmere bestemt de offisielle katolske legorganisasjoners tillitsmenns bekymringer om disse organisasjoners effektivitet. Disse bekymringer reiste også mere prinsipielle, teologiske problemer om legfolkets stilling i kirken. En begynte så smått å tale om nødvendigheten av en «Legfolkets teologi» og de avsnitt i pavens taler til kongressene, som pekte utover klerikalismens oppfattelse av legfolkets apostolat som helt avhengig av en uttrykkelig fullmakt fra biskopene, ble mottatt med takknemlighet.

Efter å ha deltatt i disse to første kongresser er inntrykkene fra den tredje internasjonale legfolkskongress, som nettopp ble avsluttet i Roma, helt overveldende. Mange deltagere var gjengangere fra de to foregående kongresser, men deres tankebaner var tydelig utvidet etter Vatikankonsilet. Og representasjonen var meget bredere, både hva nasjoner og miljøer angikk. Generalsekretærer og andre organisasjons-mennesker dannet en mindre del enn før.

Organisasjonsopplegget var stort sett det samme som før konsilet, med en forvirrende liste av organisasjonskomitéer, presidentskap, delegasjonslederkonferanser og sekretariater på toppen og med inndelinger av

de 2900 deltagere på kryss og tvers i arbeidsgrupper og arbeidsgruppe-serier og sproggrupper, avbrutt av gudstjenester og plenarmøter. En skulle helt ha forsverget at denne masse individer med så forskjellige bakgrunner skulle kunne finne frem til noe som helst i løpet av åtte korte dager. Emnene for de forskjellige arbeidsgrupper var samtidig formulert så abstrakt og teoretisk at det syntes usannsynlig at en med et slikt utgangspunkt skulle kunne komme ned på de reelle problemers plan.

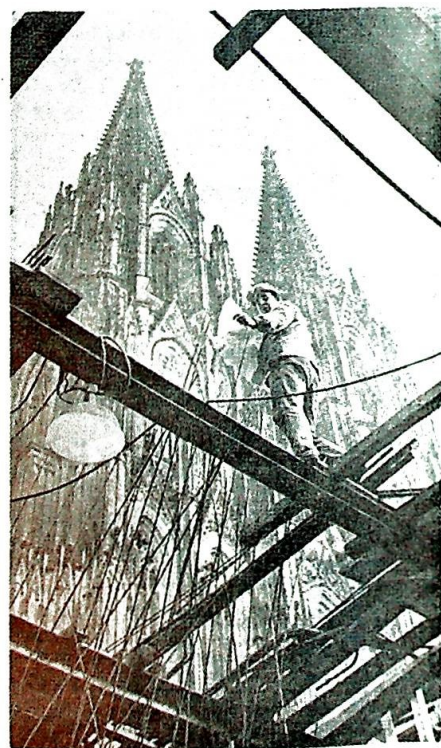
Når dette allikevel skjedde og en etter kort tid kom frem til en dyptgående enighet om spørsmål av største betydning for kirken og for de kristnes rolle i verden, da kan en godt kalle det et mirakel, slik det ble gjort av en av de nesten hundre protestantiske og ortodokse observatør-rådgivere som deltok aktivt i alle kongressens møter.

Måten å tenke på og å uttrykke seg på ble profetisk. Legfolket talte ut fra sin tro med myndighet, også i forhold til presteskap og biskoper. Dette at vi alle i sakramentene har fått Den hellige Ånd og har rett og plikt til å vitne, ikke minst overfor et presteskap som etter sin menneskenatur igjen og igjen fristes til byråkrati og legalisme, det var et kjernepunkt i de mange krav som ble fremsatt om en full og ekte representasjon av legfolket i alle kirkelige instanser, som under apostlenes efterfølgeres ledelse skal ta stilling til kirkes organisasjon og pastorale oppgaver.

Arbeidsgruppene uttalelser og kongressens resolusjoner gir bare en refleks av den nye bevissthet som åpnet seg for deltagerne. Det er det disse nå vil bli istand til å gjøre i sine hjemland som vil kunne bli avgjørende for kirkes fremtid. De fleste av dem hadde nok allerede før kongressen, på grunnlag av Vatikankonsilet og pavens rundskriv, følt at tiden nå forlenget er kommet, da det er helt nødvendig at valgte legfolksrepresentanter må få delta i utformingen av kirkes misjon, deri innbefattet disponeringen av de menneskelige og økonomiske resurser gjennom faste organer på alle nivå i kirken. Men en ting er å føle dette, en annen ting er å ha det som en dyp troens overbevisning,

en overbevisning som en vet deles av ansvarlige, dypt troende kirkes menn og kvinner over hele verden.

Følelser kan lett bli satt tilside av de appeller til vanetenkning som har vært brukt av de prester og klerikalt sinnede legfolk som hittil har forsøkt å holde legfolket utenfor de avgjørende kirkelige institusjoner, og som istedet har forsøkt å sette legfolket «på sin plass» i rent rådgivende kommisjoner eller i såkalte «råd», som bare får uttale seg om små deler av spørsmål, slik disse er blitt formulert av andre. I slike organer vil legfolk og underordnede prester aldri føle at de har fått si sin egen mening om de kirkes problemer som virkelig betyr noe for dem selv. Den overbevisning som vokste frem i Roma om legfolkets medansvar vil neppe la seg stanse av henvisninger til denne, det opplyste eneveldes ideologi og kommisjonssystem. Paven selv understrekte i sin tale til kongressen og bispesynoden at det ikke kan anerkjennes som en løsning av Guds folks medansvarlighet at en bygger opp en serie med legmannsråd på sogneplanet, bispedømmeplanet osv. ved siden av preste-

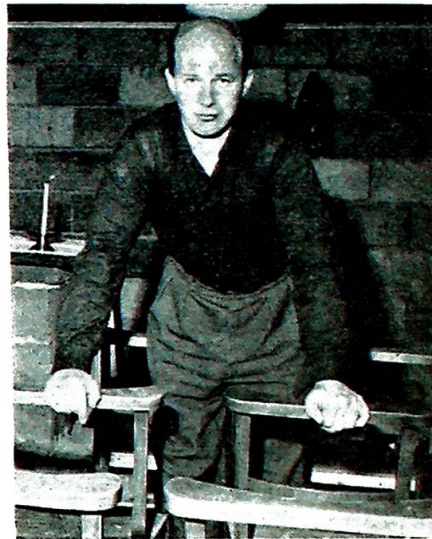
Guds folks medansvarlighet: en reform av organisasjonen.

OKTOBERREVOLUSJON

skapets embeder, men at de to må være forenet. Det ble igjen og igjen understreket på kongressen at dette ikke betyr noe inngrep i sognepresters og biskopers lederskap, men at det er en forutsetning for dette lederskap at det uttrykkes i fullt ansvarlige organer, som sogneråd og bispedømmeråd for den stadige ledelse, og pastorale representantskapsmøter (synoder) for de langsiktige avgjørelser. En sogneprest eller biskop som ikke kan overbevise genuine representanter for sitt sogn eller bispedømme kan intet oppnå og har selv abdisert fra sitt lederskap ved å proklamere som endelig avgjørelse det som sognets og bispedømmets representanter ikke mener er riktig. Å skifte disse ut med ja-menn i et seremonielt «råd» er også jevngodt med å nedlegge ens hyrdeverv.

Disse tanker kom til uttrykk i man-

ge arbeidsgrupper og også i et memorandum som kongressen sendte til bispesynoden. Dette betyr imidlertid ikke at kongressen konsentrerte seg om rent interne kirkelige organisasjonsspørsmål. Hovedspørsmålet var hele tiden de kristnes ansvar for og deltagelse i menneskenes problemer i denne verden, slik at deres tro og håp og kjærlighet skal kunne gjøre verden sant menneskelig og lede alle folkeslag til Gud. Det er nettopp for å kunne oppfylle dette kirkens kall til tjeneste at kirkens organisasjon må reformeres. Rent klerikale organer vil lukke kirken inn i en klerikal ghetto, selv når de en gang iblant innhenter legfolks råd. Bare en kirke med full deltagelse av Guds folk vil kunne «gå ut » med Kristus for å tjene verden.

Pastor Edvard Vogt, som har skrevet denne artikkelen om «oktoberrevolusjonen».

EN KLOVN

En morgen jeg satt med min espresso på en fortauskafé i Roma kom en mann bort til meg og forsøkte å selge meg en brukt transistor. Kanskje trengte jeg den for å følge bedre med.

Kanskje.

Alle var energiske og praktiske på kongressen, det virket som om de egentlig var skapt til å drive korridorpolitikk i Palazzo Pio, til å snappe opp stemmer, lansere resolusjoner, skrive beskjeder.

Det var litt skremmende, man husket dem jo fra hjemlandet som stille og fromme vesener.

En klovn, og en klovn er aldri særlig from dessverre, blir gående for seg selv i en slik situasjon og bare snuse på begivenhetene.

Snuse på stemningen. Lete etter sirkustonen.

Jeg ble så glad den kvelden jeg traff en mann fra Strassbourg som fortalte meg om en fantastisk opplevelse han hadde hatt kvelden og natten i forveien. Han hadde ikke fått drosje da han skulle tilbake til Domus Pacis i måneskinnet og travet tålmodig fra Petersplassen til han nærmet seg det hjørnet hvor Via Torre Rossa ledet kongressfolk hjem. På en eller annen måte må han ha vært uoppmerksom et øyeblikk og bommet, ihvertfall oppdaget han etter en halvtimes marsj på en øde strekning at han var på villspor.

Istedenfor for å snu, fortsatte han i håp om at veien skulle svinge — hvilket den ikke gjorde for ved halv fire tiden om morgenen. Han så ingen hele tiden, var fullstendig overlatt til seg selv og de fuktige tåkedottene i en slags Kafka-verden.

Opplevelsen gjorde ham betydningsfull i mine øyne.

Nesten på samme måte ble jeg fascinert av nedgangen til Vatikanets daglige pressekonferanse, den var full av romerske hemmeligheter. Hele byen er bygget opp på slike hemmeligheter, og man må finne ut av dem selv. Det tok meg for eksempel noen dager å finne ut at det bare var varmt vann i kranene på Domus Pacis rundt halv seks om mor-

genen. Men tilbake til pressekonferansen:

Man gikk inn i en bokhandel, gjennom lokalet og kundene, gjennom bakværelset, gjennom et forheng, ned en kjellertrapp og inn i det rom hvor det hele skulle skje.

— Er ikke inngangen litt vanskelig? spurte jeg lykkelig.

— Men signore, alle kjenner den.

Jeg likte det. Ikke alt lot seg innpasse på kongress-skjemaer likevel.

Jeg husker ellers de unyttige hvite duene i parken på Domus Pacis og de unge fra Zambia som danset halve natten og sjåføren på rute 98 som fulgte en viktig seriekamp i sin transistor — mens han samtidig deltok i Grand Prix for store biler.

Og jeg husker det lille norske bordet i spisesalen og hvordan vi lo av alt og ingenting av og til på grunn av varmen og maset og de stadige ropene i høytaleranlegget: *Attenzione, hmkfshrrmm...*

Og nå etterpå?

Er vi tilfredse?

Jovisst, på mange slags måter. Jeg kom hjem igjen som en klovn, akkurat som jeg reiste.

Men nå vet jeg at det finnes andre klovner i vår verden og at vi forstår hverandre og at ingen noensinne skal glemme det.

1. KONGRESSEN ÅPNER, TOM

3000 DELEGERTE FRA 103 LAND

Kongressen åpner, det katolske legfolks konsil. Over 3000 delegerte fra alle verdens hjørner, med forskjellige tungemål står i Palazzo Pio og synger den gamle salmen *Lover den Herre*. En mørkhudet kvinne leser fra *Evangeliet*, en mann ber på fransk Gud om at kongressen må hjelpe legfolket til å føle seg solidariske med denne verdens veldige problemer, høyt og tydelig svarer alle plutselig med *Pater Noster*. Hete lyskastere fra italiensk TV brenner i noen røde kardinalkapper (er det farve-TV?), endelig er man igang med dette veldige møte som har tatt år å forberede. Delegasjonene kommer fra 103 land: Afrika sender 32 delegasjoner, Asia 18, Latinamerika 21, Nordamerika 3, Stillehavsområdet 4 og Europa 27. Over 100 observatører fra alle de store protestantiske og ortodokse kirkesamfunn finnes i mengden.

Apningsstalen blir holdt av nederlenderen Tom Kerstiens og retningen er klar og engasjerende: Kongressen må først og fremst konsentrere seg om menneskets problemer idag. De kristne er medarbeidere i menneskehetens leten etter svar og løsninger:

Kirkens problem, hvis den ikke vil svikte sitt budskap, er å forsøke å besvare de virkelige spørsmål som reises i dagens liv. Det er spørsmål som ofte er de samme som de våre medmennesker, ikke-kristne og ikke-troende, stiller oss. Spørsmål om krig og fred, spørsmål om en verden som er delt i en liten del med overflod og veldige områder som synker ned i nød, spørsmål om rasefordommer og mangel på solidaritet, spørsmål om oppførselen til unge mennesker som ikke blir gitt oppgaver som det er umaken verd å kjempe for.

Det moderne menneske ønsker å betrakte tingene ut fra sin daglige tilværelse, hvem han eller hun er, hva Gud betyr og hva Han har å si menneskeheten om seg selv og mennesket. Det moderne menneske ser ut til å være høyst interessert i en teologi i hvilken vi alle kan samarbeide.

Letingen etter disse svar, behovet for å møte disse krav er påtrengende. Hvis vi ikke gir oss i kast med denne letingen og disse kravene vil vi i økende grad oppleve at kristne glir vekk fra våre rekker for å slutte seg til en verden hvor de ærlig talt vil føle seg mer hjemme.

Hvis vi ikke forsøker å besvare dagens spørsmål, skal vi heller ikke bli forbauset om menneskene regner oss som like unyttige som hippies og våre prester like interessante som fuglen i gjøkuret.

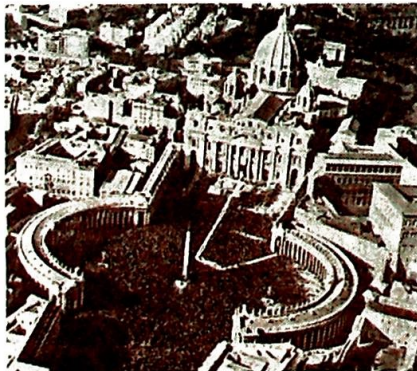
Hvilke forandringer foregår rundt oss? Hva betyr de for oss kristne?

Vi møter dem på det kulturelle

plan: Det er en rask stigning i tallet på mennesker med høyere utdanning, de går lenger på skolene og de får en bedre undervisning enn noengang før — kvinnene har et definitivt gjennombrudd i det moderne samfunn — tenåringer og unge i tyveårene står frem med en egen stil, et eget språk og en egen kodex — de ikke-hvite raser krever sin rettmessige plass, de er ikke lenger tilfredse med å leve i den hvite manns verden. De krever sin rett som sorte, brune og gule.

På det sociale og økonomiske plan er vi inne i en tid med stigende forhåpninger og forventninger, vi får velferdsstatene i vest og de sydende samfunn i utviklingslandene — vi har fått et nytt videnskapelig, teknologisk gjennombrudd. Den nye tekniske sivilisasjon er på marsj også i utviklingslandene, men samtidig med at oksekjerrerne og spinnehjulene blir satt vekk, ser vi også en ny åndelig oppfatning av dette liv som ikke kan tilfredsstilles bare av traktorer og regnemaskiner.

Det finnes et økende gap mellom de rike og fattige nasjoner. Verden deles mer og mer mellom de små, men rike nasjoner i nord og de enorme, men relativt fattige land i syd med alle de problemer dette innebærer. (Populorum Progressio.)

Politisk ser vi forandringene i de nye nasjoners fødsel. Vi ser dem i verdensopinionen, i kampen for demokratiske styreform, dannelsen av verdensorganisasjoner, som FN og dens underavdelinger.

Religiøst ser vi forandringene i form av øket sekularisering, ateisme, mistroen til mytiske religioner og i økumenismen.

Det er forståelig at mange mennesker er forvirret og bekymret av alle disse forandringer, det er forståelig at de vil trekke seg tilbake og tenke gjennom sakene i fred og ro — men tiden står ikke stille. En kristen skulle heller ikke være engstelig for forandringer, han skulle hilse dem velkommen for de er en logisk konsekvens av vårt arbeide i den stadige skapelsesprosess. Det utvalgte folks historie viser at de var et folk med blikket vendt mot fremtiden, et folk som Gud ledet til ukjente steder.

Vi har alltid sett forandringer i kristenhetens historie. La oss derfor ikke være i de bakerste rekker, la oss utgjøre fortroppen slik at vi i tide kan møte og bestemme innholdet av de krav som nå stilles oss som kristne og hvordan vi må besvare dem.

● Tom Kerstiens går derefter over til å behandle dagens opptatthet med å ta opp alle verdier til debatt. Han sier:

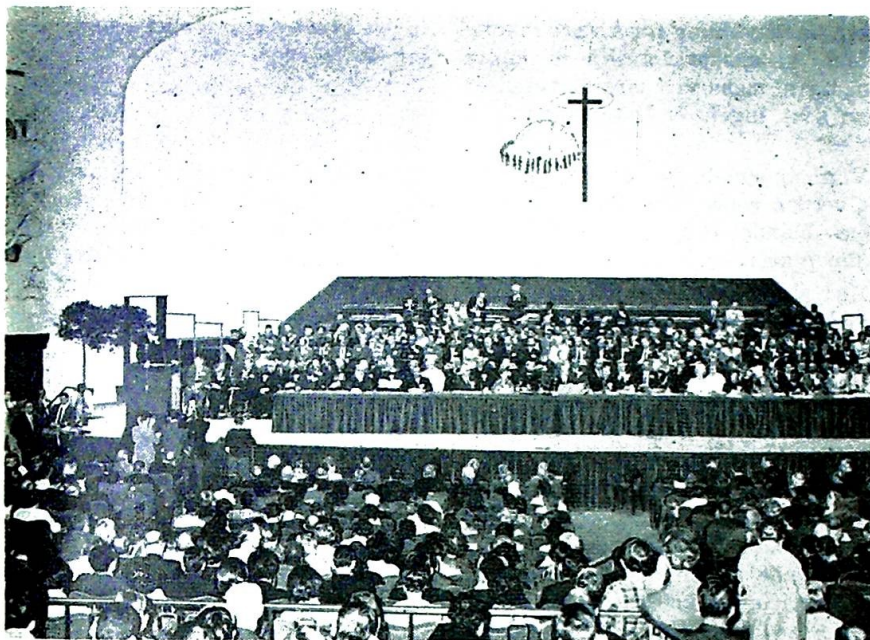
Det virker som om verden leter etter en fornyelse av menneskenes verdinormer, en fornyelse som ikke bare regner med fortidens lærdommer, men også fremtidens muligheter. Verden legger større vekt på utvikling, oppriktighet og realisme. I vårt tradisjonelle verdisystem ble det lagt stor vekt på lydighet og resignasjon. Disse verdier er fortsatt til stede, men de får en dypere betydning og et nytt lys.

Denne fornyelse av verdisystem kan ikke bare komme fra videnskapen. Det var noen som trodde det i det 19. århundre, men dette århundres redsler og ulykker har ødelagt slike forhåpninger. Heller ikke kan fornyelsen her komme fra marxismen.

Kan den kristne moral hjelpe menneskene? Den har bestått en meget viktig prøve, den har i 2000 år eksistert

KERSTIENS TALE FENGER -

SAMLES I PALAZZO PIO

stert og utviklet seg. Vaticanum II og visse studier som nå drives viser at den kan og vil utvikles videre. Jeg tror vi må hjelpe til i denne utvikling. Vi må gjenoppvekke den kristne etikk i en verden hvor menneskene i øket grad vokser opp i mindre familier enn før, bor i større byer enn før og har større ressurser og muligheter enn noen gang før.

Vi har for lenge betraktet de kristne prinsipper som vårt sikkerhetsbelte. Vi har ikke forstått at vi en vakker dag kommer til å gå på hodet gjennom frontruten hvis vi ikke fester sikkerhetsbeltet til vår kropp, til mennesket i oss.

Men: en forutsetning for våre bidrag til de forandringer som foregår er en forandring i vår personlige holdning som legfolk, og en forandring i det klima som vi arbeider i. Den nye forståelse som Vaticanum II åpner for og som Paul VI utvikler videre omformer etter min mening oppfatningen av å være i verden, men ikke av verden til en større oppgave — gjennom en tjeneste for verden. Hvis denne tenkning blir videre utviklet, kan en kristens liv selvfølgelig bli mer krevende, men også mer tilfredsstillende, spennende og interessant.

Vi kunne overbevise våre medmennesker om at vi ikke ville trekke oss vekk i vanskelige kriser med en bemerkning om at vi tross alt ikke er

av denne verden. Har ikke dette vært vår holdning til befolkningseksplosjonen i enkelte deler av verden, til de skremmende videnskapelige nyvinninger i kjernefysikken osv. eller til de fornedrelser av den menneskelige verdighet man finner i totalitære regimer?

Våre liv som kristne ville bli mer engasjerende hvis man får brutt ned den klerikalisme og antiklerikalisme som vi idag sløser så mange krefter på. Isteden trenges samarbeide.

● Kerstiens fortsetter:

Utviklingen av tanken om en Kirke i arbeide og innsats for verden leder oss direkte til spørsmålet om selvstyre for de engasjerte kristne. Legmannen idag trenger frihet, en frihet slik evangeliet melder om. En frihet i ånd. Voksne og ansvarlige personers frihet.

Vi må medgi at mange kristne tidligere følte seg støtt bort når de sto ansikt til ansikt med en pre-fabrikert oppfatning av Kirken hvor deres rolle og funksjon helt var trukket opp og tydet av geistligheten. Man var verdig til å holde basarer, men ikke til å tenke.

Vaticanum II har forstått at det ikke er geistligheten som må diktere hvordan legmannen skal handle, nøyaktig som det i kvinnens utvikling

ikke må være slik at det er menn som bestemmer hvordan kvinner skal oppføre seg.

Kerstiens viser til dekretet om legfolkets apostolat og fortsetter:

Denne frihet omfatter også en frihet til å tale ut, en frihet til å spørre. Når det gjelder talefriheten, ønsker jeg en konstruktiv, ikke en destruktiv frihet. Den destruktive kan være ultra progressiv og kritisere all tradisjon eller ultra-konservativ og plassere seg selv utenfor verden og bli aggressiv på grunn av frykt for verden. Frihet til å spørre, til å granske betyr på samme måte ikke at man skaper en gruppe bråkende, overivrige personer, men heller at man kvitter seg med den idé at mange av Kirkens spørsmål ligger utenfor legfolkets interesser og kompetanse.

Denne oppfatning av autonomi, frihet og ansvar er meget nært forbundet med oppfatningen av autoritet. De fleste i Kirken er enige om at avgjørelsene må tas av en person på ansvarlig hold. Men avgjørelser kan ikke og skulle ikke være et eneområde for ett menneske. De må være resultat av en prosess med rådspøringer, innsamlinger av data, de må komme fra felles inspirasjon.

Vi ser riktigheten av dette i Vatikankonsilets ord om kollegialitet. Men det skulle ikke bare anvendes horisontalt — mellom biskopene, det må også skje vertikalt, mellom biskoper og prester, mellom Hierarkiet og hele Guds folk.

Alt dette burde skje sammen med en kraftanstrengelse for å bedre forholdet mellom leg og geistlig. I alt for langt tid har dette forhold vært noe skjevt på grunn av klerikalisme — eller anti-klerikalisme. Hvis vi sammen utgjør Guds folk, med forskjellige oppgaver og ansvar, er det ingen grunn til at vi ikke skulle nå frem til et samarbeide om dagens oppgaver. Vi er riktignok utstyrt med forskjellige gaver og forskjellige oppdrag, men vi kan likevel respektere hverandre og lære fra hverandre.

Det er lett å putte skylden for at ikke alt er rett på den annen part. I tidligere tider satte legfolk sine prester på pidestaler for at de ikke skulle bli tilsølt av verden — det ga oss anledning til å klage over at de

(Forts. neste side)

- - - En mer radikal, evangelisk

«FAGLIG DYKTIGHET BLANDET MED DEN

ikke kjente det moderne livs realiteter. Idag ser det ut til at vi vil at de skal være helt og holdent opptatt av verdens liv, noe som i tur og orden vil gi en anledning til å klage over at vi ikke lenger hører et ord om Gud i prekenene eller at prester, kledt som legmenn, vil styre alt som geistlige.

La oss ikke glemme at en prest er den fremste av de som bringer troen. Dette er imidlertid ikke en grunn til at vi skal isolere ham eller hindre ham i å eksperimentere med nye metoder for å spre troen til menneskene.

I den klerikale Kirke ser vi idag et økende arbeidskraft-problem. Det er nedgang i antall kall, ihvert fall i Europa. Mer kunne her gjøres for å unngå en sløsing med arbeidsinnsatsen til Kirkens menn: Jeg tror oppriktig at dagens verden ikke så mye trenger geistlige diplomater, prester som er opptatt av penge-innsamlinger, prester som synger og Beatle-prester som prester som ber og forvalter sakramentene. Prester som i sin åndelige utrustning finner nok kraft til å utvikle seg i pakt med tiden, av og til kraft til å lede tiden, prester som er ydmyke av hjertet og med en trofasthet som gjør dem til Kristi sanne disipler.

En bedre og mer fornuftig bruk av våre prester kan bare oppnås hvis legfolk og geistlighet når frem til et samarbeide og hvis legfolk er villig og istand til å gi avkall på en karriere i dagens verden og engasjere seg mer aktivt i den synlige Kirke. Er vi villige?

● Dette fører meg til et annet resultat av forandringene, ett som angår hver av oss direkte. Det må være et samsvar mellom vår yrkesutdannelse, faglige dyktighet og vår religiøse kultur. Det finnes ikke noe mer bedrøvelig enn en legmann som har oppnådd en dyptgående spesialisering i sitt yrke og som i sin religion oppfører seg og tenker som om han går i femte klasse på folkeskolen. Han virker som en utkledd gorilla i paradiset.

På den annen side er det like nødvendig at legfolk oppnår dyktighet i sine fag, enten det er som arbeidsmenn på et bygg, som doktorer, ingeniører i den metallurgiske industri eller kommentatorer i kringkastingen. Det å være hyggelig er i vår verden

ingen unnskyldning for å være inkompetent, vi ønsker kanskje å opptre som tigre, mens vi i virkeligheten er kuer som ingen er interessert i å melke.

Vi glemmer alt for ofte at det som vår verden roper etter er faglig dyktighet blandet med den visdom som kommer av religiøs kontemplasjon.

Mot slutten av sin fengende tale understreker også Kerstiens behovet for institusjoner og organisasjoner som er orientert mot fremtiden og åpne for forslag om forandringer. Jeg kan ikke på noen måte være enige med dem som mener at Kirken ikke trenger institusjonelle former for å innarbeide seg og virke i vår sivilisasjon, sier han. Teoretisk er det meget inspirerende å tale om den ånd som skal erstatte de kristne organisasjoner. Jeg er imidlertid redd for at dette er en innstilling som stammer fra middelalderens drømmere. Og de som uttrykker slike tanker skulle studere nærmere hvorfor diktaturene, enten det er til høyre eller venstre, alltid starter med å undertrykke kristne legmannsorganisasjoner før de går direkte løs på Kirkens Hierarki.

Vi har forøvrig lagt merke til i den nåværende periode, og det kan skje i økende grad i fremtiden, at organisasjoner av og til har motsatte syn på enkelte ting. I fremtiden vil vi måtte venne oss til tanken på at der i vår Kirke er enkelte saker som vi er enige om at vi er uenige om.

En god del av dagens spenning og av fortidens feil kan føres tilbake til en svikt i kommunikasjoner. Dette omfatter ikke bare at forbindelseslinjer mellom den hierarkiske Kirke og legfolket må etableres, men også at vi gjensidig må være villige til å holde en slik forbindelse åpen.

Dette problem er ikke bare lokalt og nasjonalt, det får enda større dimensjoner på et internasjonalt plan. Kirken siden det annet Vatikankonsil beveger seg meget raskt inn i en epoke av forandringer og eksperimenter. For å sikre enhet i mangfoldigheten trenges grundig informasjon og kjennskap til mange innviklede situasjoner og problemer.

Vi må derfor glede oss over anstrengelser som nå pågår for å sette opp rådgivende komiteer av kristne

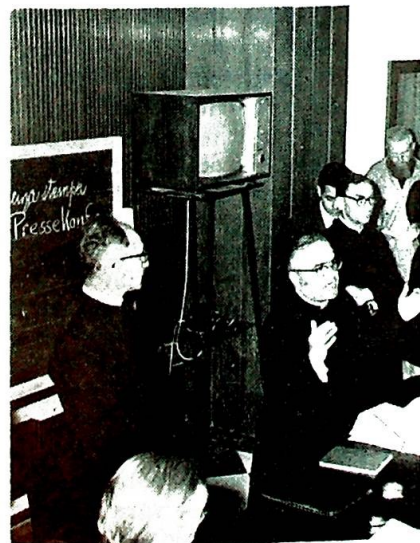
innen hvert sogn, mellom sognene og innen bispedømmene.

Det er av avgjørende betydning, etter kanskje en periode med eksperimenter, at man følger demokratiske regler når det gjelder valg av kandidater til slike råd, arbeidsprogram, møter osv. Denne kongressen vil anslå tonen for slike demokratiske fremgangsmåter: slik at *ingen* skal være engstelig for å si sin mening og *alle* skal være villig til å bøye seg for flertallets mening.

● Kerstiens siste punkt:

Vi må prøve å finne gyldige svar på ting som dette mens vi former oss selv etter et nytt syn på Kirken i verden: Spørsmålet om vi ikke må utvikle en ny økonomisk filosofi som hverken er liberalistisk eller sosialistisk, en filosofi som forener økonomisk effektivitet og menneskets fullbyrdelse, spørsmålet om moral og internasjonal handel, vårt forhold til revolusjonære bevegelser i forskjellige kanter av verden, rasediskrimineringen, spørsmålet om vi glemmer verdien av meditasjon og kontemplasjon i en verden som erstatter sognepresten med en psykiatiker, spørsmålet om hvilke idealer kristendommen har å tilby moderne ungdom og dette spørsmål: hvordan sikrer vi den fred som det ikke finnes noe alternativ til og hvis nye navn er utvikling?

Det er en økende fare for at de

Fra en pressekonferanse om bispesynoden.

innstilling til vår verden

»VISDOM SOM KOMMER AV KONTEMPLASJON«

Kongressens president fotografert sammen med en av de ortodokse observatører og en indisk delegert.

kristne kirker, særlig i de vestlige nasjoner, vil bli ignorert av de unge. Dagens ungdom har hverken mer eller mindre tro enn ungdom i tidligere tider. Men den har en bedre utdanning, en bedre ernæring og mindre økonomiske bekymringer enn sine forgjengere. Den er også, tror jeg, mer alvorlig og litt mer kynisk når det gjelder store teorier og høye idealer som ikke for alvor praktiseres. Vi ser det tydelig i kommunistlandene i Øst-Europa og i Russland hvor de unge leter etter en ekte humanisme som setter mennesket i sentrum.

Hos oss i Vest-Europa merker vi noen av de samme ting. Unge mennesker vender seg ikke bort fra kristendommen fordi de finner den for krevende, men fordi de finner den for småborgerlig, uten krav som kan lede de unges overskudd og offervilje mot virkelige verdige oppgaver. De går trett av livet, men de fortsetter å søke etter noe ekte. Det er grunnen til at noen av dem griper til pseudo-religiøse opplevelser som i Zen-bevegelsen, til LSD og andre midler.

Det som vi skulle tilby var en mer radikal, evangelisk måte å nærme oss dagens problemer på, særlig når det gjelder problemer som fred og utvikling. Det amerikanske fredskorps har vist at ungdommen er villig til å tjene

sine medmennesker, kan ikke vi tilby lignende oppgaver?

I noen land eksisterer idag muligheten for unge mennesker, hvis de er villige, til å arbeide i et utviklingsprosjekt istedenfor å gjennomgå militærtjeneste. Kan ikke vi støtte tiltak på dette området? Kunne vi ikke sakte, men sikkert bevege oss mot en verden hvor tvungen militærtjeneste kan avløses av tvungen innsats i sosialt arbeide, for menn og kvinner.

Er det umulig og narraktig å tenke seg at det kan komme en dag da våre barn blir spurt: «Hvor tjenestegjorde du?» Og at de ikke ville være nødt til å svare «I 15. divisjon» eller «I Marinen», men isteden kan si: «Jeg tje-

nestegjorde i et hospital i Congo, på en skole i Cochabamba eller på et veibyggingssprosjekt i Cambodia.»

ROMA I OKTOBER MÅNED

● World Union of Catholic Women som også Norges Katolske Kvinneforbund er tilsluttet holdt i dagene 4.—7. oktober sin kongress i Roma. 427 kvinner fra 59 land møtte som utsendinger.

Norge var representert av NKKFs formann, Dagny How, søster Felicia, søster Helene Margrethe og forbundets sekretær, Sonia Mortensen.

Viktige foredrag ble holdt under møtene om «En morgendagens bedre verden», om «Kvinner — medskapere av en ny menneskehet» og om dialogen i verden og innen Kirken i dag.

Arbeidsgruppene var inndelt i tre partier: familiespørsmål, sosialt liv og yrkeslivet og kirkelig liv. Som senere under den store legmannskongressen var problemer som krig og fred, nøden i verden, overbefolkning, familieplanlegging osv. oppe i debatten, forteller Sonia Mortensen til «St. Olav».

● Kardinal Suenens fra Belgia har holdt et innlegg på bispesynoden i Roma om utdannelsen av prester. Kardinalen sa bl. a., ifølge Catholic Herald, at dagens prest ikke skal være en altnuligmann — men en spesialist. Dette krever radikale forandringer i undervisningsplanen for våre presteseminarer, sa han.

● I den uttalelse han kom med i St. Peter etter messen søndag den 15. oktober hilste pave Paul velkommen legfolkets entusiasme i oppslutningen om det annet Vatikankonsils appell om en fornyelse av den katolske kirke i den moderne verden. Derefter sa paven: Den som imidlertid forsøker å handle uten hierarkiet eller mot det, må sammenlignes med en gren som tørker inn fordi den ikke lenger har forbindelse med treet.

Guds folk utgjør et strålende syn når det marsjerer frem mot frelsen. Men betyr dette at det er sin egen fortolker av Guds ord og forvalter av Hans nåde?

Paven svarte på dette spørsmål med et klart og tydelig «nei» og fortsatte: Det er absurd av legfolk å tro at de kan utvikle en lære og kristne direktiver på siden av den tro som Kirken forkynner med autoritet.

Kirken har intet ønske om å hemme legfolkets generose entusiasme, men den største hjelp Kirken kan gi legfolket er å definere nøyaktig dets rolle og plass, sa han.

● Bispesynoden har i annen halvdel av oktober bl. a. diskutert de blandede ekteskap. Det ble også overakt synoden en uttalelse fra legmannskongressen om disse problemer.

2.

Kongressen arbeider -

EN FØLELSE AV FELLESSKAP

Kongressen arbeider. En serie impulser registreres: Kirkens og verdens problemer og liv sett i store målestokk. 40 arbeidsgrupper sammensatt av representanter fra fem verdensdeler begynner sin virksomhet — og man oppdager at mange av problemene er felles fra starten av. Forsøk på å snakke pent og pyntelig rundt brennbare emner feies til side av utålmodige talere, det er ikke tid lenger til slikt. Fødselskontroll, rasediskriminering, bombekrig, sensurforsøk i pressen, nødvendigheten av et mer åpent samarbeide mellom hierarkiet og legfolket og en serie andre spørsmål er straks oppe. Hemmelighetskremmeriet som ennå finnes i Kirken, forholdet mellom de nasjonale biskoper og Roma, ja, også erobringen av verdensrommet — de enkelte arbeidsgrupper og de enkelte delegerte nøler ikke med å gå løs på de virkelige problemer og spørsmål. Og midt oppe i alt dette en følelse av fellesskap i all ulikheten, følelsen av det kongressen gang på gang kaller *Unity in Diversity*.

Selvfølgelig er det skuffelser underveis, av og til så kraftige at noen glemmer alt det positive. Ryktene svirrer en kveld om et forsøk fra Vatikanets side på å legge en demper på debatten, det viser seg å være mer klosset enn ondsinnet, ærlig talt. Den elendige informasjonstjenesten barberer nyhetene, pave Paul VI skal være bekymret, sies det. Angrepene på hierarkiet skremmer — som på enhver annen kjempekongress svirrer ryktene og misforståelsene fra time til time.

Men langsomt blir det også klart at ingenting kan stoppe det som nå skjer, opplysningene om hva som har foregått vil bli spredd og kjent over hele verden — Guds folk er virkelig på marsj slik som på kongressens emblem. Legfolket står frem som en veldig faktor i den katolske kirke i kraft av sin viden, sitt engasjement og sitt kall — i samarbeide med biskopene og paven.

Allerede andre dagen, i et plenums-møte, kommer en imponerende rekke av eksperter på forskjellige områder frem:

Lady Jackson, Barbara Ward understreker at 16 prosent av verdens befolkning sitter inne med 80 prosent av verdens rikdommer. Det er kanskje de kristnes mest krevende og største oppgave i dag å rette på dette skrikende misforhold.

Den amerikanske astronauten James A. McDivitt, den amerikaner som har oppholdt seg lengst ute i verdensrommet sier: Der oppe fra ser man bare én slags grenser på jorden, de som går mellom land og hav. Verden er en, alle folkeslag er ett.

En farverik kvinne fra Ghana, fru Anne Jiagge sier: Talenter og evner

lyser ikke i nød og sykdom. Den internasjonale økonomiske situasjon som gjør de rike stadig rikere og de fattige stadig mer forarmet må granskes nøye. (Hun er observatør fra Kirkenes Verdensråd på kongressen.)

En farvet amerikansk arkitekt krever en klar stillingtagen til rasediskrimineringen. Kirkens stilling er uklar, sier han. Et ektepar fra New Zealand snakker om familienes vanskeligheter.

Panelet gir et forbløffende og uhyre spennende bilde av den nye verden vi lever i, en verden som er ganske anderledes enn man ofte forestiller seg i de isolerte menigheter mange steder. En sier: «Kongressens store oppgave er å gi videre kristent håp og mot til

løsningen av de store problemer verden i dag sloss med».

Kirken må engasjere seg helt ut i disse problemer og dele menneskenes håp og drømmer, sorger og nød.

Noen ord fra en av arbeidsgruppene, den om moderne massemedia. Man kommer fra våre hjemlige forhold og kritikken av vårt lille katolske presseorgan og innbiller seg kanskje i tunge stunder at man har funnet på forferdelig radikale ting. Så oppdager man mennesker som er interessert i de samme problemer — og som tenker på samme måte som en selv — fra Australia, England, Østerrike, Korea osv. osv.

Denne gruppen er et godt eksempel på norsk innsats på kongressen — ett av mange gode eksempler forøvrig og absolutt ikke det viktigste heller. Gruppen blir innledningsvis presentert med et ferdiglavet spørreskjema, presentert av en monsignore. Er TV en viktig faktor i Deres hjemland? Ser barn mange filmer i Deres hjemland? Osv.

Forhåpentlig med høflighet og et smil, men likevel ganske bestemt sier de to norske delegerte i denne gruppen: Nei, vi er ikke interessert i å svare på slike spørsmål. Vi har dårlig

Et lite utsnitt av kongressen under pater Congars innlegg: representanter fra minst tre verdensdeler lytter.

40 arbeidsgrupper i gang

I ALL ULIKHETEN

tid, la oss gå løs på de virkelig brennbare problemer, la oss for eksempel diskutere spørsmålet om sensur i Kirken.

Og det gledelige hender at praktisk talt alle medlemmer av gruppen tilkjennegir at de føler det på samme måte. De vil ikke snakke høflig om ufarlige ting.

Man kan diskutere sluttresultatet, underveis gjennom andre komitéer og møter blir forslag og tanker sammenfattet og redigert til det nesten ugjenkjennelige, det er kanskje den eneste måten å gjøre det på av praktiske grunner. Men viktigere enn det er kanskje den følelsen man har av at ting er drøftet alvorlig og at man reiser hjem igjen med en ny forståelse av fellesskap og styrke.

Det samme kan sies om de fleste av gruppene i Roma, både i første og annen serie av møter.

CONGAR

Dominikanerpater Yves Congars foredrag, akkurat i overgangen fra første til annen serie av arbeidsgrupper (lest av en av hans confratres) blir en viktig begivenhet og det er neppe for mye å si at hele kongressen får ny inspirasjon akkurat av ham. «St. Olav» vil i et senere nummer prøve å gjengi et større utdrag av hans tale, her må vi nøye oss med spredte punkter:

Guds folk blir i dag kalt til en form for åndelig fattigdom som består i dette at man aksepterer usikkerheten i det uventede.

Ønsket om å oppnå enhet mellom katolikker ved å påtvinge de troende — i det minste i det ytre — en bestemt felles oppførsel vil være tyranni. Det er nødvendig åpent å ta den risiko som følger med frihet og å søke enhet, ikke uniformitet mellom alle katolikker.

Vi trenger ny utvikling av katekeseundervisning og Kirkens preken, utdannelsen og formingen av de troende og av selve vår teologi.

Spørsmål må stilles. Vi tror at Jesus Kristus er verdens frelser. Men hva er frelse? Hva er frelsens egentlige forhold til denne verdens realiteter? Hva betyr egentlig prestens virke? Vatikankonsilet tok opp mange viktige spørsmål, men det besvarte

ikke et helt fundamentalt spørsmål: Hvem er vår Gud? Er Han bare det himmelske mål som vår tilbedelse retter seg mot eller er Han åpenbarings og troens levende Gud, den som frelser verden gjennom Jesus Kristus?

NORSK RESOLUSJON

La oss hoppe til en helt annen sak, den norske delegasjons arbeide med en resolusjon om fødselskontroll. Kongressen ble vel opplevd så springende og forvirrende som dette av og til, det er etterpå man ser linjene og det klare siktepunkt i alle ting: en verdenskirke rettet mot denne verdens problemer.

Den norske resolusjon samlet mange andre stemmer og var absolutt ikke den eneste som ble utarbeidet om fødselskontroll-problemet. Selv om den ikke nådde frem til avslutningen som et uttrykk for Kongressens mening, er det vel verd å notere seg dens formulering, særlig fordi den ble enstemmig godkjent av de norske utsendingene:

«Det annet Vatikankonsil har med fornyet kraft understreket familiens sosiale, moralske og religiøse verdi. I sin encyklika *Populorum Progressio* har pave Paul VI erklært at befolkningseksplosjonen i dagens verden utgjør en fare for menneskenes harmoniske utvikling. Som legfolk er vi overbevist om at ansvarlig familieplanlegging er nødvendig for å garantere den ekteskapelige kjærlighetsintegritet og familien som institusjon i en verden hvor den totale befolkning øker i stigende tempo. Ut fra denne utvetydige viten og i et kristent perspektiv, mener vi at valget av midler for å hindre befruktning må overlates til de gifte pars samvittighet med tilbørlig erkjennelse av de medisinske, psykologiske, økonomiske og sosiale realiteter.»

(Se resolusjonen om utvikling på de følgende sider.)

JUBILEUM I HALDEN

● Den 15. oktober var her hjemme biskop Gran til stede ved 90 års-jubileet i menigheten i Halden. I en kort tale mintes biskopen den høytidelige innvielse av St. Petri kirke i 1887. Det er nærmest på dagen 90 år siden menigheten kunne flytte fra sitt lille provisoriske kapell til det, etter norske katolske forhold, overveldende kirkebygg. Samtidig feirer man den offisielle gjenåpning av kirken etter omfattende restaureringsarbeider som har vært foretatt de siste to år. Takket være sogneprestens iherdige innsats og ingeniørens dristige løs-

ning kunne kirken ikke bare red- des, men utbedres og konsolideres slik at den visst kan bli stående i nye 90 år, sa biskopen.

I sin tale hyldet han også St. Joseph-søstrene i Halden. Det er også 90 år siden søstrene kom til byen og begynte med pleie av syke og grunnla en liten menighetsskole. Jeg takker dem for den generøsitet de har vist når det gjaldt å tre støtte til for å redde kirken her, sa biskopen, søstrene har bestridd minst halvparten av de samlede omkostninger til restaureringen.

3.

RESULTATER: Serie res

FORELDRENES ANSVAR Å VELG

Tirsdag den 17. oktober godkjenner lederne for de forskjellige delegasjoner en rekke resolusjoner etter et intenst forarbeide i de nasjonale grupper. Under kongressens avslutning den 18. foreligger disse voteringer for plenum.

Man har enstemmig vedtatt en uttalelse om rasediskriminering hvor det bl. a. heter:

Rasediskrimineringen slik den fortsatt finnes i vår verden hindrer et helt og fullt fellesskap mellom menneskene og fratrar menn og kvinner deres menneskelige verdighet. Den splitter samfunn og nasjoner, hindrer utviklingen og varsler vold, endog krig. Rasediskriminering er en konstant trussel mot freden. Vi som er samlet til denne legmannskongress fordømmer alle former for rasediskriminering. Vi ber Kirkens læremyndighet om fortsatt å gjøre det helt klart at den er helt og holdent uakseptabel, en ting som er i strid med alle menneskelige verdier og med den kristne tro. Vi anmoder kristne overalt i verden om å praktisere Kirkens lære i dette spørsmål.

Kongressen vedtar videre en resolusjon som tar avstand fra undertrykkelse av personer og grupper, politisk, økonomisk, religiøs, sosialt og kulturelt. Man henstiller til alle kristne om å ta parti for de som undertrykkes, uansett rase, opprinnelse, religion, ideologi eller sosial status. (Resolusjonen blir enstemmig vedtatt, to av delegasjonslederne er fraværende under voteringen.)

Likeledes vedtar man enstemmig en uttalelse om freden og samholdet i verden hvor det bl. a. sies:

Legmannskongressen beklager den skandale som også i dag eksisterer i og med at det foregår krigshandlinger og henstiller om at alle mulige skritt

må bli tatt for å stoppe kampene. Kongressen uttrykker sin sterke støtte til pave Paul VI's og generalsekretær U Thants fredsarbeide, ber om at man må finne en menneskelig og rettferdig løsning på Palestina-flyktingenes problem og de befolkningsspørsmål som krigen i Midt-Østen har reist, og anmoder alle kristne om å støtte den pavelige kommisjon *Justitia et Pax*.

Avstemningen blant delegasjonslederne over resolusjonen om utviklingen er mer innviklet: den vedtas med 67 stemmer, 21 går imot, 10 av-

holder seg fra å stemme. I innholdet heter det bl. a.:

Kongressen anmoder alle nasjonale og internasjonale institusjoner og den offentlige mening om å gjennomføre en radikal forandring av verdensøkonomien, særlig når det gjelder kapitalbevegelsene og verdenshandelens struktur. Med dette mål for øye ber kongressen om at man frem til 1970 overfører en prosent av de utviklede lands brutto nasjonalprodukt til hjelp for utviklingslandene og at hjelp ikke knyttes til politiske og økonomiske betingelser. —

Når det gjelder befolkningseksplosjonen i verden er det kongressens mening at man må understreke ektefellers sosiale plikter når det gjelder ansvarlig foreldreskap. Det er en meget sterk følelse blant kristne legfolk om at det er behov for en klar stillingtagen av Kirkens læremyndighet hvor man klart fester oppmerksomheten på avgjørende moralske og åndelige verdier samtidig som man overlater valget av videnskapelige og tekniske midler for å gjennomføre et ansvarlig foreldreskap til foreldrene selv, i overensstemmelse med deres kristne tro og på basis av medisinske og videnskapelige råd.

To går imot, 16 frafaller sin stemmerett under voteringen over den neste resolusjon, om kvinnen i Kirken. Innholdet er bl. a. dette:

Legmannskongressen vil uttrykke sitt ønske om at kvinnene får fulle rettigheter i Kirken og ansvar som kristne. Kongressen vil be om at kom-

MEMORANDUM TIL SYNODEN

Samtidig med legmannskongressen var som kjent også bispesynoden samlet i Roma. Mot slutten av kongressen ble en delegasjon på 14 legmenn mottatt av biskopene, gruppen ble ledet av kongressens president, Vittorino Veronese.

Et memorandum som ble overrakt biskopene inneholdt bl. a. følgende:

Legmannskongressen er glad for at dens møter faller på samme tid som forhandlingene i synoden. Vi kan her se

et tegn på Kirkens enhet midt i mangfoldigheten av oppgaver.

Vi er oss bevisst at hele Guds folk — geistlige og legfolk — deltar i Kristi gjerning. Vi er oss bevisst de spesielle oppgaver læreembedet og hierarkiet har, og vi vil stille oss helhjertet til rådighet som legfolk i arbeidet med denne verdens problemer, rettet mot fremtiden.

..Under løsningen av disse store oppgaver for Kirken i verden ønsker vi å utvikle en dialog slik som konsildoku-

mentene antyder, en dialog som blir avgjørende for vår deltagelse i Kirkens liv på alle plan.

Mange legfolk har i dag et sterkt ønske om å få delta i Kirkens arbeide og bli trukket med i det ansvar som følger Kirkens sending. For at dette skal oppnås må de nødvendige kommunikasjoner etableres, kommunikasjoner som vil muliggjøre konsultasjoner og informasjon. Kirkens liv vil bli rikere ved dette og dens rolle i verden mer effektiv.

usjoner vedtas

ONTROLLMIDLER

petente kvinner blir tatt inn i alle pavelige kommisjoner og at kvalifiserte kvinner blir rådspurt i alle spørsmål under revisjonen av kirke-loven som angår kvinnen.

Resolusjonen om pressen går enstemmig gjennom, men åtte avholder seg fra å stemme:

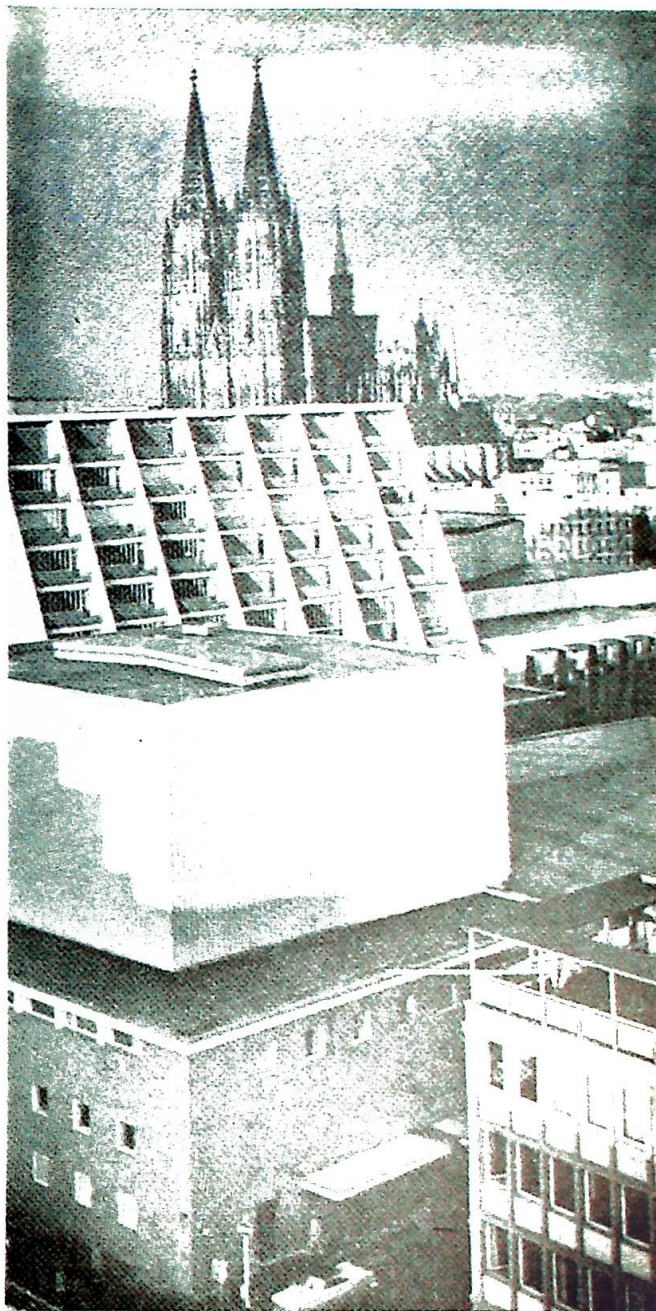
Moderne massemedia, i sine forskjellige uttrykksformer, er et av vår sivilisasjons karakteristiske trekk. De byr på større muligheter enn farer, derfor hilser vi dem med optimisme. Det må finnes en stigende forståelse i Kirken — hos hierarkiet og blant legfolk — for disse massemedia som utgjør en del av apostolatet og fortjener betydelig materiell hjelp. — Ut av arbeidet i gruppen om moderne presse vedtas denne erklæring: Kongressen protesterer mot krenkelser av retten til informasjon og den frie meningsutveksling i ethvert samfunn. Kongressen beklager slike krenkelser, uansett motiver og lokale forhold. Videre oppfordrer den katolske journalister til å holde frem for offentligheten Evangeliets krav og innholdet av den kristne samvittighet når det gjelder spørsmål om krig, sosial urett, internasjonal egoisme og rasediskriminering.

Det kommer endelig på siste plenums møte en resolusjon om handicappede, enstemmig vedtatt:

Kongressen ønsker at de enkelte kristne og legmannsorganisasjoner vil gjøre alt som er mulig for å forstå de handicappedes problemer og å samarbeide med dem og deres spesielle sammenslutninger.

PATER DOMINIQUE PIRE'S

bok «Batir la paix» om fredsarbeidets problemer er nettopp utkommet på norsk under titelen «Veien til fred» (Perspektivbøkene, Dreyers forlag, Oslo, 174 sider). Boken anbefales varmt.

Resolusjonene speiler tydelig kongressens siktepunkt: en kirke opptatt av denne verdens problemer.

«Dominikanerpater skyter litterært blinkskudd»

HALLVARD RIEBER-MOHN

Det blodige nei

Tyske skjebner fra Weimar til Bonn

«Det er faktisk mulig å uttrykke politikk, filosofi, reiseskildring, historie, samfunnsrefleksjon, humanisme, moral og aktuell journalistisk reportasje mellom to permer uten at noen av elementene virker overflødig. Det har nemlig Hallvard Rieber-Mohn gjort i «Det blodige nei»... et produkt breddfullt av talent og engasjement.»

Fredrik Schjander i Verdens Gang.

Kr. 31.50, innb. 38.50.

ASCHEHOUG

FEM DELTAGERE OM

«St. Olav»s redaksjon har bedt noen av deltagerne i den norske delegasjonen til legmannskongressen i Roma om å fortelle om sine personlige inntrykk. Først Kari Hansen fra menighetene i Porsgrunn:

En hektisk forvirring av sprog, hudfarver og nasjonaliteter var det som møtte meg i den travle time før Den 3. Verdenskongress for katolske legfolk åpnet i Roma den 11. oktober. Jeg følte meg igrunnen i samme situasjon som myggen som ville snakke til elefanten. Iallfall kunne man knapt ha noen formening om hva man egentlig gikk til, sett på bakgrunn av de første forvirrede inntrykk. Men min noe skeptiske holdning er blitt gjort grundig til skamme. Allerede de første dagene oppdaget jeg, at den ytre ulikhet igrunnen var å sammenligne med de enkelte små stener i en mosaikk. Et fascinerende bilde begynte å ta form — i bredde og dybde: «Guds folk på menneskehetens vei», — forenet i den gode vilje, med *et* håp, i *en* tro, med korset som det lysende symbol, og Kristus i den enkeltes hjerte som anfører.

Allerede innledningsforedraget av Mr. Tom Kerstiens slo an tonen, den åpenhet, tillit og vidsyn som preget hans tale, ble også kongressens folbare atmosfære. Kirkens revolusjonerende «aggiornamento» har i sannhet vært — og er en dyptgripende prosess som *må* engasjere den enkelte troende. —

De fleste føler vel et visst ubehag ved tanken på å gripe ordet i en stor forsamling, men til stor lettelse organiserte man en inndeling av de store arbeidsgrupper i små sproggrupper på

10—15 personer. Jeg tror at den enkelte kongressdeltager derved fikk følelsen av virkelig å bidra med noe positivt og ikke drukne i massen.

Temaene til diskusjon spente vidt, og man fikk et levende inntrykk av hvor virkelig engasjert alle var i et eller flere aspekter ved vår holdning *til* og *i* den moderne verden. — De arbeidsgrupper som tok opp problemet med fødselskontroll og Kirkens nåværende holdning til dette, vakte nok kanskje størst oppsikt, men jeg tror personlig, at flere av de diskusjonsresultater andre grupper oppnådde, kanskje er vel så viktige. La meg nevne noen eksempler: 1) Fordømmelsen av alle former for rasediskriminering. 2) Fordømmelsen av krigen i Vietnam. 3) Kravet om at Kirkens stivbente juridiske sprogbruk må erstattes med et levende, dynamisk og lesbart morsmålssprog. 4) Erklæringen om kvinnens fulle frihet, verdighet og likeberettigelse med mannen. Sistnevnte virker kanskje overflødig for skandinaviske ører. Imidlertid må man huske på at vår demokratiske arv i tenkning og sinnelag — i global sammenheng i og for seg er noe eksepsjonelt.

Den 3. Verdenskongress for katolske legfolk har i det store og hele vært en meget givende og berikende opplevelse, — en utfordring til åndelig fornyelse, og for meg på nytt understreket betydningen av den enkelte kristnes personlige holdning og oppgave i den moderne verden.

Kari Hansen.

Lars Roar Langslet, Oslo:

Det sterkeste inntrykk fra legmannskongressen i Roma? En helt konkret erfaring av Kirkens *universalitet*: 3000 mennesker fra alle verdensdeler, av forskjellig rase og forskjellig kulturbakgrunn, gamle og unge, samlet i det «enhetens mysterium som er Kirken» (Pave Pauls bønn under kongressen). I høyere grad enn noen gang fremtrer Kirken i dag som *verdenskirke*, hvor enhver form for provinsialisme (enten den er hjemmeavlet i vårt Ultima Thule, eller den lever i de store katolske land) blir myndig korrigert.

Dernest: Erfaringen av hvilke kraft-

Lars Roar Langslet.

reserver for byggende arbeide som Konsilet har utløst med sin særlige appell til legfolket. Det passivt lyttende legfolk er en saga blott. Og det skille man her har operert med mellom «progressive» og «tilbakeliggende» land er tydeligvis uholdbart: fra alle land fikk man det samme inntrykk av vilje til reform, slik at legfolkets delaktighet i Kirkens misjonsoppgave kan gi seg uttrykk i hensiktsmessige og elastiske strukturer. Den vekt det i denne sammenheng ble lagt på representasjonsprinsippet, viser klart nok at disse nye strukturer vil innebære en «demokratisering» av hele Kirkens funksjonsmåte.

Dernest: Den unervøse åpenhet og oppriktighet som debattene var preget av. Her var ingen autoritær hysj-hysj!-holdning til omstridte spørsmål. Som en av diskusjonslederne sa det: «Vi uttrykker oss med Guds barns frihet». De runde fraser som er alle kongressers svøpe, fikk aldri dominere over viljen til å gå løs på de rent konkrete problemer.

Og endelig: Den *økumeniske* atmosfære over arbeidet. Her ble ikke *snakket* meget om økumenikk, men den ble til gjengjeld *levet*. Observatørene fra de mange ikke-katolske kirkesamfunn var ikke tilskuere, men aktive medarbeidere — også som gruppeledere og referenter. Betegnelsen «observatør» var forsåvidt helt misvisende. Alene dette faktum sier meget om den kirkelige klimaforandring som er skjedd i Konsilets kjølvann.

Lars Roar Langslet.

DET SOM HAR HENDT

Emily Holm fra Bergen noterte ned disse førsteinntrykkene på flyturen hjem:

Kanskje litt for meget på en gang for en førstegangs Romafarer.

Det er for mange inntrykk å sortere ut for å gi en klar og kort forklaring av det man sitter igjen med. Det som personlig da gjorde mest inntrykk var *enheten i mangfoldigheten*.

At man til å begynne med lot seg mest beta av mangfoldigheten er naturlig og forståelig. Siden glemte man mangfoldigheten for enheten. Mest av alt i arbeidsgruppene hvor meninger krysset hverandre på tvers av alle «naturlige» og på forhånd opptrukne skillelinjer. Denne følelsen av enhet la en velsignet demper på gemyttene, som ellers kunne gi inntrykk av at vi var en kirke i opprør og ikke en kirke i selvransakelse og fornyelse i dialog med seg selv og verden. Det ble da også dialogen, som — ved siden av enheten — kom til å prege kongressen, med mot til å innse at virkelig dialog alltid innebærer at man *kan* bli nødt til å akseptere det nye og uventede.

Det var en virkelig *arbeidskongress*.

Kunne en ikke arbeide hadde man faktisk ikke noe der å gjøre. Arbeidsgruppene er en kongressform så langt å foretrekke fremfor den gamle utbrukte snakken-til-formen. Man kan alltid finne noe å kritisere: Der var f. eks. en merkbar profesjonell slagside i de fleste delegasjoner av folk med høyere utdanning. Det kan være nyttig å ha dette i tankene neste gang.

Videre hadde hver delegasjon samme stemmetall, uansett om der sto 1000 eller 1000000 bak den.

Der ble til tider demonstrert en heftig utålmodighet, som er naturlig, men kan være farlig.

Den vakreste holdning til Kirkens fremtid fikk vi ved avslutningen.

Peter og Johannes er på vei til Herrens grav. Johannes er ung og løper fra Peter, men venter på ham.

Vi er den unge utålmodige Johannes, men la oss stoppe opp nu og da og vente på Peter så vi kan gå sammen videre.

Emily Holm.

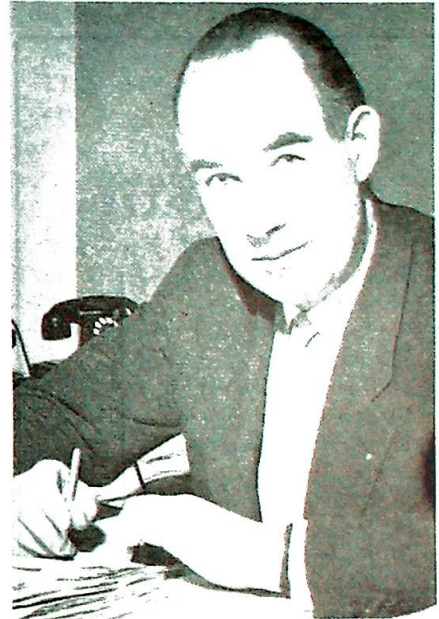
Baby Johannessen fra Bærum skriver:

«Alt synger millioner i Afrika din pris, og fra Alaska toner din lov blant sne og is. Fra Østens store riker og

Stillehavets kyst nå dødens skygger viker og lyset seirer tyst.»

Vi synger salmen under høymessen i min sognekirke; i går kom jeg hjem fra Verdenskongressen, hvor denne lovsang var sunget på alle tungemål: «Lover den Herre...» Menneskeheten er én — Guds nåde favner alle og enhver, også dem vi mennesker stoter fra oss — Kristi kirke er universell.

(Forts. neste side)

Forlagssjef Øivind Seip Berggrav, observatør for norske, ikke-katolske kristne.

Fru Brita Paus, den norske delegasjons leder.

Vil noen hjelpe?

Faddere søkes til 18 år gammel flyktningepike som går på internatskole for å ta artium.

Vi trenger kr. 150.— pr. måned i skoleåret 1967/68.

CARITAS, Fagerborggt 17, Oslo 3
Postgiro 20 20 88

Blyvinduer Glassmalerier

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

Den enhet vi utgjorde, vi kongressdeltagere fra alle verdensdeler, samlet til plenums møte, dekket en mangfoldighet av erfaringer på de religiøse, psykologiske, politiske, økonomiske og sosiologiske livsområder. I åpenhet og ærlighet ga vi hverandre det vi hadde å gi i våre gruppesamtaler. Vi lærte meget av hverandre. Vi ba våre bønner sammen.

Det var et privilegium for oss å møtes. Det er vår forpliktelse fremover å være Herrens og Kirkens og våre medmenneskers tjenere — i streng kamp mot den hovmodighet som så lett kan vokse frem av privilegier. Kongressen var en fantastisk

opplevelse, horisontutvidende, erkjennelsesoverskridende — men derom si den — de nære kirkelige oppdrag venter: søndag står jeg for tur til å være barnevakt under høymessen i Mariakirken på Stabekk...

Baby Johannessen.

Vav Bergvall, Oslo:

En av de 88 observatørene, Hans Rudi Weber (Kirkenes Verdensråd), som var tilstede ved den 2. verdenskongress for 10 år siden, sa i sin tale ved avslutningen at han dengang ble behandlet som en nærmest uønsket person, og at legfolket var meget underdanig og forsiktig overfor hierarkiet. Forskjellen var i dag så stor at han følte den som et sjokk.

Viljen til samarbeid med våre biskoper og prester ble klart formulert på kongressen, men det er tydelig at store deler av legfolket i dag er utålmodig og går foran hierarkiet i essensielle spørsmål som f. eks. blandede ekteskap og interkommunion.

At bispe-synoden sitter samlet i

Roma samtidig med at legfolket har sin kongress er ganske sikkert av uvurderlig betydning. Kongressens mange resolusjoner vil momentant bli kjent av biskopene og fordi de akkurat nå behandler blandede ekteskap, vil jeg gjengi noen punkter i denne resolusjon:

Full anerkjennelse av ekteskap vel-signert av en prest i de store protestantiske konfesjoner, slik som det allerede er tilfelle i den ortodokse kirke.

Opphevelsen av de automatiske sanksjoner overfor katolikker som blir viet i protestantiske kirker.

Foreldrenes rett til selv å velge hvorledes barna skal oppdras religiøst. Fri ansvarlig fødselskontroll ble vedtatt som en av paragrafene i en lang resolusjon, men det norske forslaget som bare angår dette emne vil også bli trykket, selv om den ikke ble vedtatt som resolusjon.

Bedre utdannelse for alle lag av legfolket både på det kulturelle og det teologiske plan ble sterkt presisert.

Resolusjon om fred og internasjonal rettferdighet forelå naturligvis.

I den økumeniske gruppen jeg var i, ble ungdommens betydning i arbeidet for enhet fremhevet, og hva kunne være mer naturlig på denne kongress enn at Johannes XXIII. ble minnet med takknemlighet. Han var den mann som åpnet vinduene så frisk luft kunne trenge inn i kirken.

Vi vil reise hjem med et videre perspektiv, med nye kontakter og bedre forståelse av andres problemer — f. eks. de asiatiske og afrikanske folks stilling i det økumeniske arbeid.

Inntrykkene fra denne kongress er så mange at det er vanskelig å trekke en konklusjon.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Arendal
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Hønefoss
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

FRANCISKUSHELPE, OSLO

Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83
Kontortid 11—13.
Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 20 72 97

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo - Tlf. 20 72 26
Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13.
Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl. 17—19.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.
Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

**Kontaktklubben
for eldre og enslige**

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

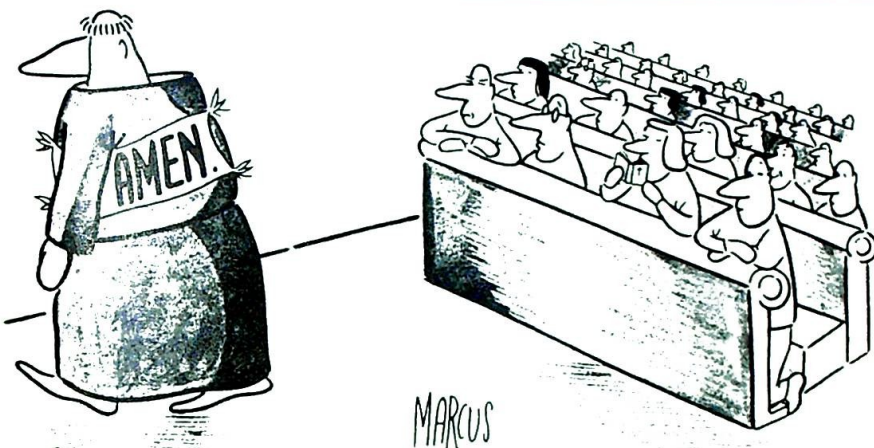
Men her jeg sitter på Piazza Na-
rona i varm kveldsluft med Berninis
barokke, festlige fontene foran meg,
og med Borrominis vakre kirke, St.
Agnese i bakgrunnen, faller det meg
inn at to ord kan trekkes ut som
hovedmomenter i kongressens inten-
sjon for fremtiden: Sannhet og med-
menneskelighet.

Vav Bergvall.

PASOLINI KOMMER

«St. Olav» har flere ganger omtalt
og efterlyst italieneren *Pier Pasolinis*
verdenskjente film «Evangeliet ifølge
Mattheus» som en begivenhet også nor-
ske film-interesserte bør få stifte be-
kjentskap med. Blant alle «bibelfilmene»
skiller den seg ut som et kunstverk av
rang, fri for den sentimentalitet og olje-
trykk-glatthet som regelmessig har pre-
get slike filmer tidligere. I Kommunens
Filmsentral får vi opplyst at KF har
sikret seg filmen, og at den snart vil
være spilleklar for det norske marked.
Vi skulle tro at den senere også vil være
et funn for Påskespill-ukens filmpro-
gram.

HOLLANDSK

MARCUS

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 5. november: 25. søndag
etter Pinse.

MANDAG: Ferialdag.

TIRSDAG: Ferialdag.

ONSDAG: De fire kronede, martyrer.

TORSDAG: Laterankirkens vigselfest.

FREDAG: Andreas Avellinus, bekjen-
ner.

LØRDAG: Martin, biskop og bekjen-
ner.

SØNDAG 12. november: 26. søndag
etter Pinse.

MANDAG: Didakus, bekjenner.

TIRSDAG: Josef, biskop og martyr.

ONSDAG: Albertus Magnus, kirke-
lærer.

TORSDAG: Gertrud.

FREDAG: Gregor undergjøreren.

LØRDAG: Vigselfest for Peters og
Pauls kirker i Roma.

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD

KJENTE FREDRIKSTAD- FIRMAER	Norske Fina $\frac{A}{\%}$ Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreljer FREDRIKSTAD TLF. 5 820 TØNSBERG > 12 371	C. HANSSENS Trykkeri og Bokbinderi Tlf. 13 056 FREDRIKSTAD
KÅRE KRISTIANSEN Fiskeforretning Telefon 13 190	Byens spesialforretning Olsson TAPET OG GULVBELEGG Agentgt. 2 - Tlf. 17 080	<i>Andr. Panne &</i> Kontormaskiner - Kontorutstyr Storgt. 4 - Fredrikstad Tlf. 12 945
	EDVARSDEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 11 220 - Fredrikstad	ØSTFOLDMEIERIET Avd. Fredrikstad
O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840		

HILSEN FRA PAVEN

— Vi beklager alle dybt, at den vesterlandske kristenheds enhed blev splittet for 450 år siden. Lad os nu sammen søge veje for at genoprette den tabte enhed.

Således siges det i en hilsen fra pave Paul VI til Det lutherske Verdensforbunds 20 års jubilæum, der er henlagt til Lund. Paven har sendt hilsenen gennem ledere af Sekretariatet for kristen Enhed, kardinal Augustin Bea, som har skrevet til præsidenten for Det lutherske Verdensforbund, dr. Fredrik A. Schiøtz, forteller «Kristeligt Dagblad».

Kardinal Bea er den indenfor Den romersk-katolske Kirke, der har det direkte ansvar for enhedsbestrebelse. Som præsident for Vatikanets sekretariat for kristen enhed, er hans nærmeste medarbejdere biskop J. G. M. Willebrands, der medvirker i Lund på reformationsjubileets sidste dag på tirsdag. Både fra Vatikanet og Det lutherske Verdensforbunds side tilmåles pavens hilsen stor vigtighed. Den tydelige invitation til de evangelisk-lutherske kristne om at genforene sig med Rom og tilvejebringe en kristen enhed blev læst op af dr. Schiøtz ved den højtids- og musikgudstjeneste, der holdtes i Lunds Domkirke på søndag kl. 17.30 og sendtes i svensk TV.

I brevet til dr. Schiøtz skriver kardinal Bea:

«Højtærede herr præsident. — Her i Rom har vi stadig væk i friskt minde den beredvillighed, hvormed Det lutherske Verdensforbund deltog i det økumeniske koncil gennem dets frem-

NYE OPPLAG

er nå trykket av fem av de norske konsildokumentene. Her er titlene på alle, både de norske og de danske:

1. Gudstjenestens fornyelse (norsk)	2. oppl. kr. 4.85
2. Den katolske kirke og de kristnes enhed (norsk)	» 4.40
3. Kirken (norsk)	» 6.15
4. Om Guds åpenbaring (norsk)	» 4.00
5/6. Om de ikke-kristne religioner. Om religionsfriheten (norsk)	» 4.40
7. Legfolkets apostolat (norsk)	» 4.40
8. Kirken i verden av i dag (norsk)	» 7.05
9. De orientalske katolske kirker (norsk)	» 3.10
10. Om samfunnets meddelelsesmidler (dansk)	» 4.40
11/12. Om biskoppenes hyrdehverv i kirken. Om ordenslivets tilpasning og fornyelse (dansk)	» 7.15
13. Den kristne oppdragelse (dansk)	» 4.40
14. Kirkens missionsvirksomhet (dansk)	» 7.15
15/16. Om præsternes tjeneste og liv. Om præstedannelsen (dansk)	» 7.95

ST. OLAV FORLAG, Oslo
SANKT ANSGARS FORLAG, København
Alle er til salgs i St. Olav Bokhandel, Oslo.

trædende repræsentanter. For mine kolleger og mig personlig var det altid en glæde at vide, at vore lutherske brødre var blandt os under vore fire sessioner. En hel serie af publikationer vidner om det faktum, at Deres observatører og andre lutherske teologer

PAVEN ER SYK

Umiddelbart før bladet går i trykken innløper to meldinger:

Pave Paul VI måtte 29. oktober gi avkall på å presidere ved avslutningen av bispesynoden i Rom på grunn av et tilbakefall i sin tidligere konstaterte urinveislidelse, som skal søkes kurert ved operasjon.

Fra Warszawa meldes at en rekke polske geistlige er arrestert, som følge av motstand mot myndighetenes håndfaste inn gripen i religionsundervisningen.

KRISTIANSAND S.		
DET LIGGER I NAVNET TAPET FÅR DE HOS		
TAPET OG KUNST		
Tollbodgt. 15 a - Tlf. 23 930		
ARENDAL		
MØRLAND-SKO Tlf. 22 802 Selvvælgsforretning	J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tlf. 2360	
ARENDAL	BYGGMESTER HANS NILSEN Neset 362 Arendal Tlf. 22 647	SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848
ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460		
DRAMMEN		
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	Utstyr for leger og sykehus Drammen Bandageforretning Øvre Storgt. 7 - Tlf. 83 11 71	
 TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri	GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	

fulgte koncilets forhandlinger og studerede dets dekret. Dette nye fællesskab mellem os, som er blevet gjort muligt ved Helligåndens kraft, er ikke blevet svækket siden koncilet afsluttedes, men er vokset sig sterkere gennem dialog og samarbejde.

Derfor føler jeg mig — efter at have talt med hans hellighed pave Paul VI om denne sag — opfordret til som præsident for sekretariatet for kristen enhed at sende en hjertelig hilsen til alle, der nu inden længe skal samles i Det lutherske Verdensforbunds navn i Lund for at fejre reformationens 450 års jubilæum og samtidig Det lutherske Verdensforbunds 20-årige tilværelse. Med Dem alle beklager vi dybt, at den vesterlandske kristenhed enhed blev splittet for 450 år siden. Vi skal ikke

anklage hinanden for dette frygtelige skisma. I stedet skal vi sammen søge veje for at genoprette den tabte enhed.

Alene gennem Guds kraft og råd kan vi genskabe denne enhed. Vi er imidlertid alle kaldede til at arbejde for dette store værk i troens lydighed overfor vor fælles Herre Jesus Kristus. Derfor glæder vi os over — efter to fremgangsrige sessioner inden for den officielle evangelisk-lutherske/romersk-katolske arbejdsgruppe — at dialogen vil fortsætte på det teologiske plan og at spørgsmål, som gælder evangeliet og kirken, bliver behandlet. Vi er klart overbevist om at just de vigtigste af de spørgsmål, der siden reformationstiden står uløste mellem os, derved vil blive drøftet.

TÅSEN BOK OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME-SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

WISBECH
AKTIEGELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

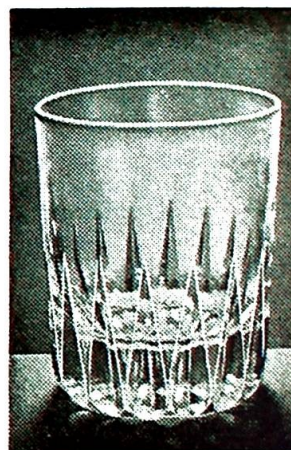
Bernb. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Snobbete i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Calligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene.

OBS: Bestiling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

FARLIG HJERNEVASK

En kjent fysiolog, professor Sharpey, tar toget fra London til Oxford, hvor han forsker og underviser. Underveis kaster han seg plutselig ut fra toget og blir drept. I hans mappe finner en altfor mange penger.

Dette er opptakten til *Basil Deardens* omhyggelig regisserte film «Farlig hjernevask», som visst må beskrives som en «vitenskapelig gyser». Professor Sharpeys mystiske død bringer den britiske *Intelligence Service* inn i bildet, i form av en stram sivil major med hardhendte efterforskningsmetoder (godt spilt av *John Clements*). Hva han finner, i den idylliske universitetsbyen, mellom cricket-spillende studenter og gotiske tårn, er et laboratorium med en vanntank hvor der utføres uhyggelige eksperimenter, for å bryte ned et menneskes motstandskraft gjennom komplett isolasjon (mørke, ensomhet, størst mulig frihet for sanseinntrykk, vektløshet). Forsøkspersonen gjennomløper stadiene kjedsomhet, irritasjon, panikk og føyelig likegladhet i løpet av bare 8 timer, mens en politisk «hjernevask» hittil har tatt måneders jernhardt psykologisk press.

En av den døde professorens assistenter, dr. Longman (spilt i vanlig ansent, intelligent stil av *Dirk Bogarde*) underkaster seg eksperimentet igjen, for å renvaske professorens minne for spionstemplet. Filmen forteller passe spennende om dette uhyggelige foretagendet, og driver det ut til dets ubarmhjertige (vel også usannsynlige!) konsekvens: Dr. Longmans tolv år lange, og meget lykkelige ekteskap, blir planmessig ødelagt i den viljeløse mannen som vakler ut av vann-tanken, for at en kan se om hjernevasken er lykkes. Det er den, og manuskriptforfatteren har hatt noe møyne med å redde filmen ut til en rimelig og overbevisende slutt, tross godt spill fra *Mary Ure* som hustruen.

Til tross for noen longører, endel kvasi-psykologi og noen usannsynligheter (blant

John Clements, Dirk Bogarde og Michael Bryant
i «FARLIG HJERNEVASK»

annet at en venn av forsøks-objektet virkelig ville medvirke til et så hårreisende anslag mot hans personlighet og livslykke!), er dette ikke *science fiction* på tolv-årsstadiet, eller spioneri à la James Bond — dvs. på fjorten-årsstadiet. Uten å være noe betydelig filmverk, interesserer «Farlig hjernevask» oss i spørsmålet om hvorvidt et menneskes sjelelige struktur kan forandres radikalt utenfra, ved vitenskapelig utpønsket påvirkning. Spørsmålet er skremmende aktuelt. Hjernevask er nemlig en politisk realitet i det 20. århundre — alle de totalitære statene eksperimenterer med den. Og i de frie samfunn sitter en forlengst med den teoretiske *mulighet* å umyndig- og føyeliggjøre både enkeltmennesker og masser totalt — vel særlig ved kjemisk påvirkning gjennom medikamenter som kan tilsettes de alminneligste næringsmidler og påvirke menneskets hjernevirksomhet.

Dr. Longmans forvandling, på åtte timer, fra en kjærlig ektemann og far til en kynisk koneplager, og hans redning gjennom det dyptgripende følelsesmessige sjokk å måtte hjelpe sin hustru under en brå og dramatisk fødsel, er skildret med britisk sans for menneskelighet. Ikke en film for de svake nerver, heller ikke for dem som venter den store filmkunst. Men avgjort interessant inntil siste bilde: En sprellende verdensborger, nyfødt i en utpekulett farlig verden.

brm.

REVOLUSJONEN

i Russland i oktober 1917 ble innledningen til en ny tid, og blir som sådan minnet verden over i høst, 50 år etter. Franskmannen *Fredric Rossif* har med russiske og vest-europeiske filmarkiver som kilder laget en fengslende reportasjefilm ved navn «Oktober-revolusjonen». Vi opplever nytt bildemateriale av stor interesse, ikke minst forbløffende gode opptak fra tsar-regimets siste år (bl. a. Nikolas II's «bysantinske» kroningsprakt og dyrkelsen av den lille, syke tsarevitsj), sammenbruddet i et krigstrett Russland, dumaens og Kerenskis desperate forsøk på å innfange revolusjonen i et borgerlig demokrati og bolsjevikenes maktovertagelse, med gode nærbilder av Lenin, Trotski og den unge Stalin — lurende i bakgrunnen på sin og eneherredømmets blodige time. Klippene er bundet fikst sammen ved naturbilder, kommentar og musikalske innslag som skaper et hele, med atmosfære og dramatisk — fengslende for alle historisk interesserte.

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollstad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annoser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648